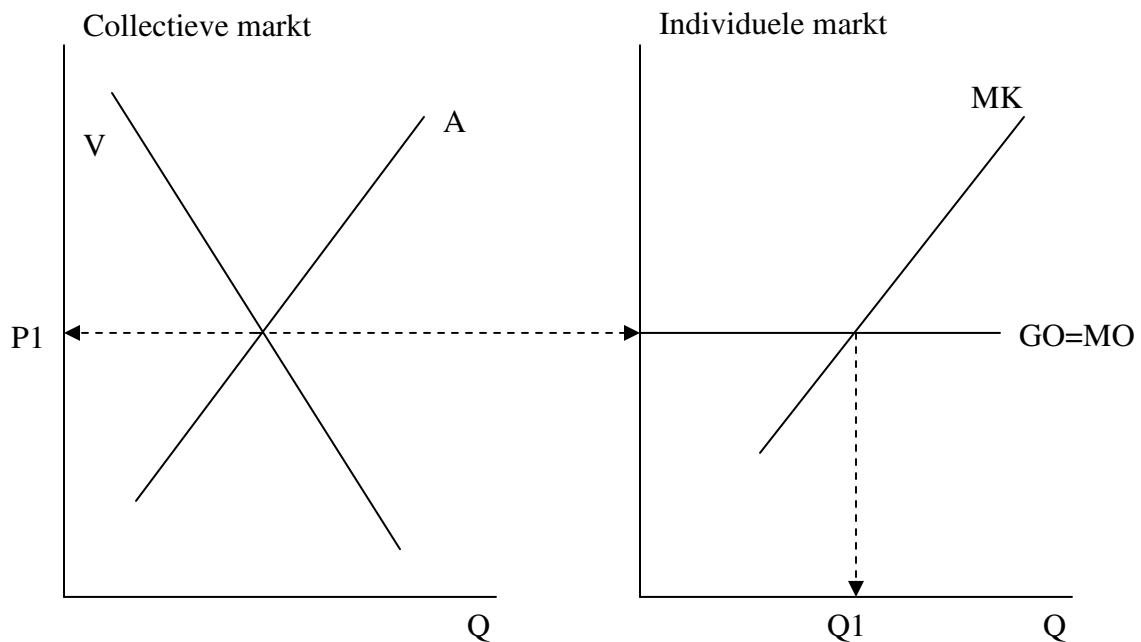

Volkomen concurrentie, monopolie en allocatie

Op een markt van volkomen concurrentie zal de prijs van het product bepaald worden door vraag en aanbod. In deze les zal ik laten zien dat dat betekent dat er sprake is van allocatieve efficiëntie. Dit betekent dat onder volkomen concurrentie de allocatie optimaal is.

Omdat op een markt van volkomen concurrentie er veel vragers en aanbieders zijn, het product homogeen en de markt transparant is, heeft een individuele producent geen invloed op de prijs. Het enige dat een individuele producent kan doen is de hoeveelheid die hij produceert aanpassen aan de marktprijs die op de collectieve markt tot stand is gekomen.

Grafisch betekent dit het volgende:

De prijs die tot stand komt op de collectieve markt is $P1$. Voor een individuele producent is deze prijs een gegeven. Voor hem loopt de afzetcurve daarom horizontaal. Deze afzetcurve is voor hem de GO en tevens de MO .

De individuele producent zal nu die hoeveelheid produceren waarbij MO en MK aan elkaar gelijk zijn.

Onder volkomen concurrentie zal de hoeveelheid die wordt geproduceerd zo hoog zijn dat de prijs van het product gelijk is aan de marginale kosten van de producent. Dit betekent dat voor iedere individuele producent de MK -curve de aanbodcurve is. De collectieve aanbodcurve is een optelling van al deze individuele aanbodcurven. De aanbodcurve op de collectieve markt is dus de MK -curve van alle producenten samen. De prijs op de collectieve markt is dus gelijk aan de marginale kosten van het product.

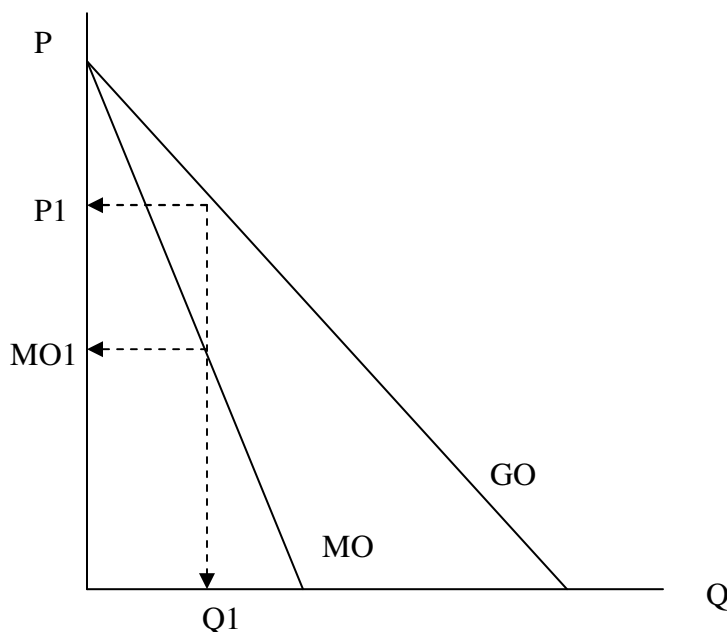
Wat gebeurt er nu als we te maken hebben met een monopolie?

De afzetcurve van de monopolist is niet langer een horizontale curve ter hoogte van de marktprijs. Immers de prijs wordt nu bepaald door de monopolist. De afzetcurve van de monopolist is de collectieve vraagcurve naar het product. Immers alle vraag op de markt is nu vraag bij de monopolist. De monopolist bepaalt de hoogte van de prijs. Deze prijs zal hoger zijn dan onder volkomen concurrentie. We zullen laten zien waarom dat het geval is.

De monopolist heeft te maken met een dalende vraagcurve. Immers ondanks het feit dat hij de enige verkoper is zal de consument toch minder kopen bij een hogere prijs. Niet dat de consumenten overstappen naar een andere producent (die zijn er immers niet) maar wel dat de consumenten overstappen op andere producten.

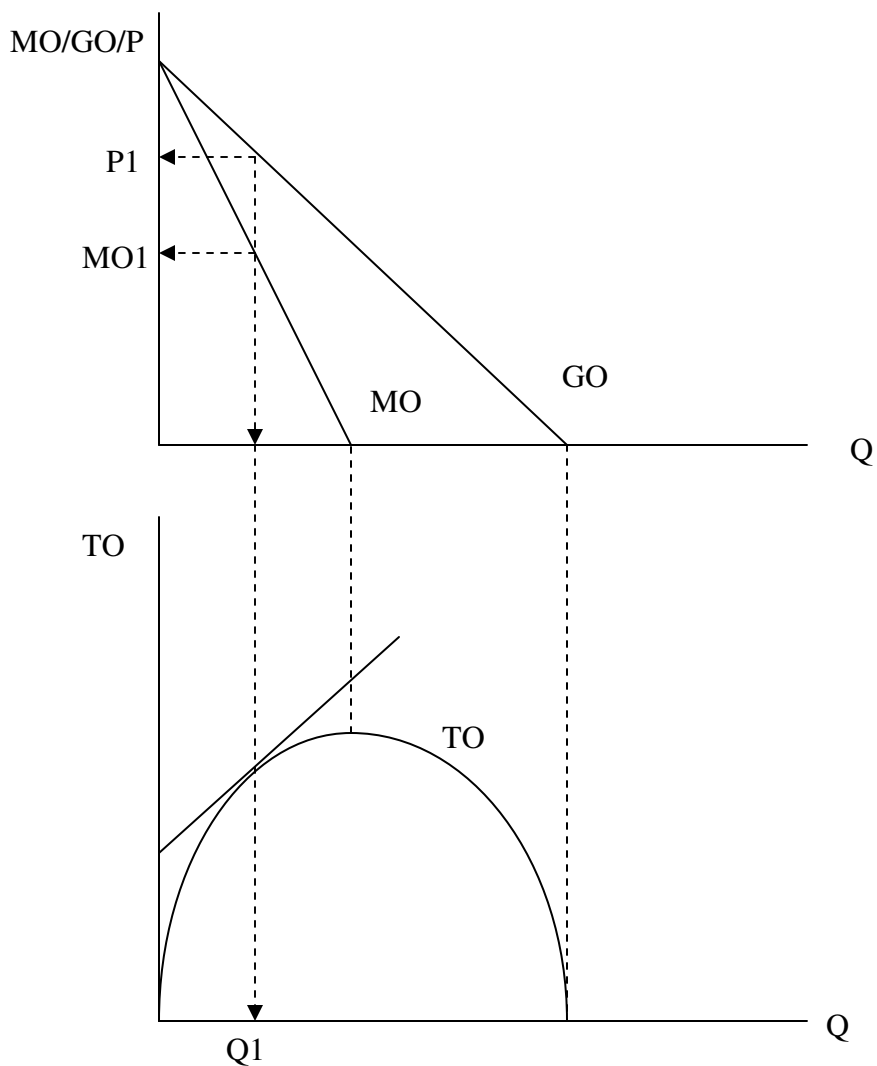
Een dalende vraagcurve betekent dat de monopolist om meer klanten te trekken zijn prijs zal moeten verlagen. Welke prijs zal de monopolist kiezen?

De monopolist kan kiezen uit een heel scala van prijzen. Hij weet dat een lagere prijs betekent dat hij meer verkoopt. Hij weet ook dat dat niet wil zeggen dat hij ook een grotere opbrengst heeft. De extra opbrengst van een extra product is lager dan de prijs van dat product. Immers de prijs verlagen van een product betekent de prijs verlagen van alle producten die de producent verkoopt. De extra opbrengst van een verkochte eenheid is dus steeds lager dan de prijs en op een geven moment zelfs negatief. Onderstaande grafiek brengt dit in beeld.

Als de producent de prijs P_1 kiest zal hij Q_1 verkopen. De extra opbrengst die hoort bij deze prijs is MO_1 .

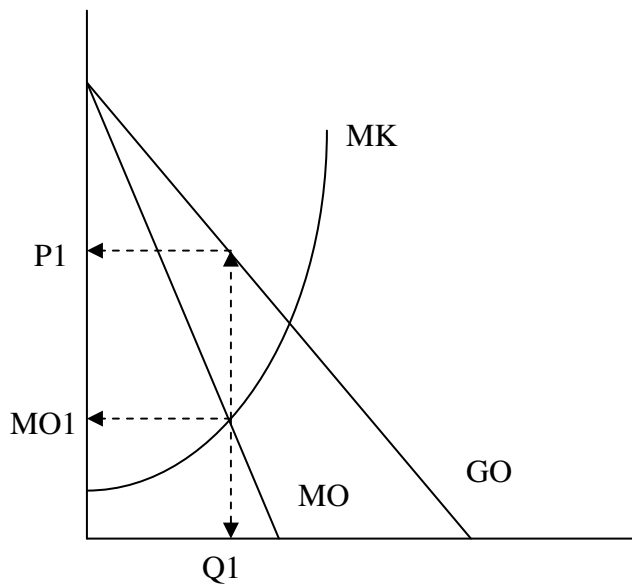
Als we de TO-curve tekenen kunnen we duidelijk zien dat de MO steeds lager is dan de prijs.

Bij een prijs P_1 is de hoeveelheid die wordt verkocht Q_1 . De marginale opbrengst ligt lager dan de prijs en is gelijk aan MO_1 . In de onderste grafiek is de TO getekend. Hier kunnen we duidelijk zien wat de MO doet. Immers de MO is de helling van de TO. De helling van de TO is gelijk aan nul op de top van de TO. Daar is MO dus gelijk aan nul. De prijs is daar echter nog niet gelijk aan nul.

Dat de MO niet gelijk is aan de prijs heeft belangrijke consequenties. Immers we weten dat een ondernemer die streeft naar maximale winst zal zorgen voor een gelijkheid van marginale opbrengst en marginale kosten. Dit zal de monopolist dus ook doen. Maar dat betekent dat de prijs dus niet gelijk zal zijn aan de marginale kosten maar hoger zal zijn. Dit is een belangrijk verschil met volkomen concurrentie waarbij de prijs wel gelijk was aan de marginale kosten.

Grafisch krijgen we dus het volgende:

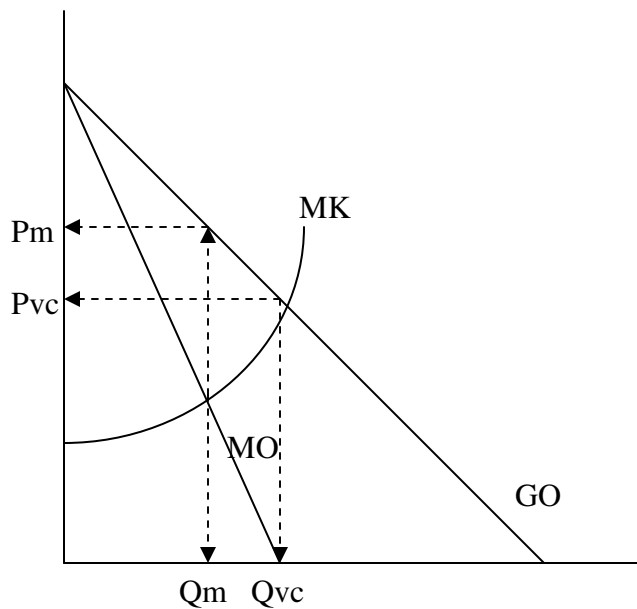

De naar maximale winst strevende monopolist zal zorgen voor een gelijkheid tussen MO en MK. Hiertoe zal hij kiezen voor prijs P1. De hoeveelheid die hij verkoopt is Q1.

De prijs bij volkomen concurrentie had echter lager gelegen en de hoeveelheid was meer geweest. Immers bij volkomen concurrentie was de aanbodcurve van de producent gelijk aan de MK-curve. De vraagcurve op de collectieve markt is de afzetlijn van de monopolist. Aangezien onder volkomen concurrentie vraag en aanbod aan elkaar gelijk zijn kunnen we concluderen dat onder volkomen concurrentie de prijs had gelegen op het punt waar de MK en de GO elkaar snijden.

Hieruit kunnen we concluderen dat er onder volkomen concurrentie meer en goedkoper wordt geproduceerd dan bij een monopolie. Monopolie is dus vanuit het perspectief van de allocatie niet gunstig. Er had meer en goedkoper kunnen worden geproduceerd. Dit betekent dat “de winst” van de consument en de producent samen hoger had kunnen zijn. Immers zowel consument als producent verdienen als er handel plaatsvindt. Echter de winst voor de monopolist is hoger als hij er voor zorgt dat MO en MK aan elkaar gelijk zijn. En dat laatste is het geval als hij minder verkoopt tegen een hogere prijs.

Onderstaande grafiek brengt het een en ander in beeld.

We zien dat de prijs bij monopolie (P_m) hoger ligt dan de prijs bij volkomen concurrentie (P_{vc}). De verkochte hoeveelheid bij monopolie (Q_m) ligt lager dan bij volkomen concurrentie (Q_{vc}).

De allocatie wordt door het monopolie dus verstoord. Er wordt minder geproduceerd tegen een hogere prijs. Als de consument en de producent dezelfde persoon was geweest had hij meer geproduceerd, namelijk Q_{vc} .

Dit is een argument om het monopolie bij wet te verbieden. In de VS kent dit verbod een lange traditie (Sherman antitrust act 1890).